A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2005. január 20. *

A C-302/02. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Gerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2002. augusztus 26-án érkezett, 2002. július 11-i végzésével terjesztett elő az előtte

a **Nils Laurin Effing** nevében

indított eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, A. Rosas, K. Lenaerts, S. von Bahr és K. Schiemann (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: R. Grass,

* Az eljárás nyelve: német.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására tárgyalás mellőzésével kerül sor,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— az osztrák kormány képviseletében E. Riedl, meghatalmazotti minőségben,

— a német kormány képviseletében W.-D. Plessing és A. Tiemann, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében H. Michard és H. Kreppel, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. május 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 12. cikk, valamint a 2001. június 5-i 1386/2201/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 187., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 129. o.) módosított, a szociális biztonsági

rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és önálló vállalkozókra, illetve családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 3. cikke együttes értelmezésére irányul.

2 A kérelmet Nils Laurin Effing kiskorú gyermek nevében, az érdekeltnek a gyermektartásdíj előlegezése fenntartására vonatkozó igénye tárgyában indított eljárás keretében nyújtották be.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

Az 1408/71 rendelet

3 Az 1408/71 rendelet tárgya a személyek szabad mozgása keretében a tagállamok szociális biztonsági jogszabályainak összehangolása, az EK 42. cikk célkitűzéseinek megfelelően.

4 E rendelet 2. cikke (1) bekezdésének rendelkezése szerint:

„E rendelet vonatkozik azokra a munkavállalókra vagy önálló vállalkozókra és diákokra, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy

tartoztak, és akik a tagállamok egyikének állampolgárai, valamint azokra a hontalanokra vagy menekültekre, akiknek a lakóhelye valamely tagállam területén található, és ezek családtagjaira és túlélő hozzátartozóira."

5 Az 1408/71 rendelet egyenlő bánásmódról szóló 3. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy:

„E rendelet különös rendelkezéseire is figyelemmel az e rendelet hatálya alá tartozó olyan személyeket, akik egy tagállam területén lakóhellyel rendelkeznek, bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan kötelezettségek terhelik és ugyanolyan előnyök illetik, mint az adott tagállam állampolgárait."

6 Ugyanezen rendelet tárgyi hatályát meghatározó 4. cikke (1) bekezdésének h) pontja alapján:

„E rendelet alkalmazandó a következő szociális biztonsági ágakat érintő valamennyi jogszabályra:

[...]

h) családi ellátások."

7 Az alkalmazandó jogszabályokat illetően az 1408/71 rendelet 13. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy:

„A 14–17. cikk rendelkezéseire is figyelemmel:

a) egy tagállam területén alkalmazott személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, még abban az esetben is, ha egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, vagy, ha az őt alkalmazó vállalkozás vagy magánszemély székhelye vagy lakóhelye egy másik tagállam területén található;

b) egy tagállam területén önálló vállalkozóként tevékenykedő személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik még abban az esetben is, ha másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel;

[...]

f) az a személy, akire az egyik tagállam jogszabályai már nem alkalmazhatóak, és egy másik tagállam jogszabályai sem alkalmazandók rá az előző pontokban megállapított szabályok egyikével összhangban vagy a 14–17. cikkekben megállapított kivételeknek vagy különös rendelkezéseknek megfelelően, azon tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, amelyiknek a területén lakóhellyel rendelkezik, kizárólag azon tagállam jogszabályi rendelkezéseivel összhangban."

8 Az 1408/71 rendelet „Munkavállalók vagy önálló vállalkozók, akiknek családtagjai az illetékes államon kívüli tagállamban rendelkeznek lakóhellyel" című 73. cikke a következőképpen szól:

„Egy tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó munkavállaló vagy önálló vállalkozó jogosult más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után az előbbi tagállam jogszabályai szerinti családi ellátásokra, mintha családtagjai ezen állam területén rendelkeznének lakóhellyel, a VI. melléklet rendelkezéseire is figyelemmel."

9 Ugyanezen rendelet „Munkanélküliek, akiknek családtagjai az illetékes államon kívüli tagállam területén rendelkeznek lakóhellyel" című 74. cikke úgy rendelkezik, hogy:

„A korábban munkavállaló vagy önálló vállalkozó munkanélküli, aki egy tagállam jogszabályai szerint munkanélküli ellátásban részesül, más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után az előbbi tagállam jogszabályai szerinti családi ellátásokra jogosult, mintha családtagjai ezen állam területén rendelkeznének lakóhellyel, a VI. melléklet rendelkezéseire is figyelemmel."

A nemzeti szabályozás

10 Az österreichisches Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschußgesetz) (a gyermektartásdíj előlegezéséről szóló osztrák szövetségi törvény, BGBl. I., 1985., 451. sz., a továbbiakban: UVG) a gyermektartásdíj állam általi előlegezéséről rendelkezik.

11 Az UVG 3. §-a szerint a gyermektartásdíj előlegezése főszabály szerint az ország területén végrehajtható okirat alapján történhet. Mindazonáltal az UVG 4. §-a úgy rendelkezik, hogy bizonyos körülmények között az előlegezésre akkor is sor kerül, ha a tartásdíj-fizetési kötelezettség behajthatatlannak tűnik vagy a tartásdíjra való jogosultságot nem állapították meg. Az UVG 4. §-ának 3. pontja e tekintetben úgy fogalmaz, hogy a tartásdíj előlegezésére kerül sor akkor is:

„ha a tartásdíjfizetés kötelezettjén büntetőeljárásban hozott bírósági határozat alapján egy hónapot meghaladó szabadságelvonást hajtanak végre az ország területén, és a kötelezett emiatt nem képes kötelezettségeit teljesíteni".

Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény

12 Az elítélt személyek átszállításáról szóló, aláírásra 1983. március 23-án Strasbourgban megnyitott egyezmény (a továbbiakban: egyezmény), amelyhez az Osztrák Köztársaság nyilatkozatokat fűzött (BGBl. I., 1986., 524. sz.), valamint az Auslieferungs- und Rechtshilfegesetz (kiadatási és jogsegélytörvény, ARGH, BGBl. I., 1979., 529. sz.) 76. §-a alapján az említett egyezmény aláíró államának (Ítélkező Állam) területén elítélt személyek kérhetik — az egyezmény 2. cikkével összhangban — átszállításukat származási országuk területére (Végrehajtó Állam) a kiszabott büntetés letöltése céljából. Ez esetben, az egyezmény 9. cikke 1. bekezdésének b) pontja értelmében, az Ítélkező Államban kiszabott büntetés helyébe a Végrehajtó Államban az ugyanolyan bűncselekmény elkövetéséért kiszabható büntetés léptethető.

13 Az egyezmény preambuluma szerint az átszállítás célja különösen az elítélt személyek társadalmi beilleszkedésének elősegítése azzal, hogy a bűncselekmény elkövetése miatt szabadságuktól megfosztott külföldiek lehetőséget kapjanak büntetésüknek saját társadalmukban való letöltésére.

14 Írország tekintetében 1995. november 1-jén történt hatálybalépése óta az egyezmény minden tagállamot kötelez. Ausztria tekintetében az egyezmény 1987. január 1-jén, Németország vonatkozásában pedig 1992. február 1-jén lépett hatályba, továbbá megerősítette azt a tíz új tagállam is.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

15 Az alapeljárásban Nils Laurin Effing felperes vitatja az osztrák hatóságok azon határozatát, amelyben megszüntették a neki járó tartásdíjnak az UVG 4. §-ának 3. pontja alapján történő előlegezését.

16 Apja, Ingo Effing, német állampolgár. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben foglalt adatok szerint szokásos tartózkodási helye Ausztriában volt, ahol munkavállaló volt. Ezzel kapcsolatosan az osztrák kormány megjegyezte, hogy az érintett az osztrák társadalombiztosítási rendszerben, iparűző vállalkozóként, 2001. június 30-ig volt biztosított. Nils Laurin Effing maga osztrák állampolgár. Ausztriában él a szülői felügyeleti jogot gyakorló anyja háztartásában.

17 Az alapügy felperesének apját 2000. június 7-én előzetes letartóztatásba helyezték Ausztriában, majd börtönbüntetésre ítélték. Ekkor, az UVG 4. §-ának 3. pontja alapján, Nils Laurin Effing részére 200,43 EUR összegű havi tartásdíj előlegezéséről határoztak a 2000. június 1-jétől 2003. május 31-éig tartó időszakra.

18 Nils Laurin Effing apja a kiszabott szabadságvesztése büntetésének letöltését az ausztriai Garsten börtönében kezdte meg. 2001. december 19-én átszállították származási országába, Németországba, büntetése fennmaradó részének letöltésére. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés szerint az átszállításra az egyezmény alkalmazása révén került sor.

19 A német kormány által közölt adatok alapján az alapügy felperesének apjára Ausztriában kiszabott büntetést, az egyezmény 9. cikke 1. bekezdésének b) pontja alkalmazásával, a német törvények szerinti börtönbüntetésre változtatták át. A német kormány azt is tudatta, hogy szabadságvesztés-büntetése során az érintett — a szabadságvesztésre ítélt személyeket a német jog szerint terhelő munkakötelezettség alapján — javadalmazás ellenében dolgozott 2002 február–július hónapjaiban, valamint 2002 szeptemberétől 2003 márciusáig. Javadalmazásából levonták a munkanélküliségi, valamint a betegbiztosítási járulékot. Az alapügy felperesének apja 2003. április 3-án szabadult.

20 Nils Laurin Effing apjának Németországba történő átszállítását követően az elsőfokú bíróságként eljáró Bezirksgericht Donaustadt (Ausztria) 2002. január 24-én hozott határozatával 2001. december végi hatállyal megszüntette a tartásdíj előlegezését Nils Laurin Effing részére. E bíróság szerint a tartásdíj előlegezésének feltételei a továbbiakban nem álltak fenn, mivel az alapügy felperesének apját külföldön tartották fogva.

21 A Nils Laurin Effing által benyújtott fellebbezésről határozva, a fellebbviteli bíróságként eljáró Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Ausztria) helyben hagyta az elsőfokú bíróság határozatát. Indokolása szerint a tartásdíjnak az UVG 4. §-a 3. pontja szerinti előlegezése azzal a feltétellel történhetik, hogy a kötelezett osztrák területen tölti büntetését.

22 Nils Laurin Effing felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oberster Gerichtshofhoz arra hivatkozással, hogy a tartásdíj-fizetési kötelezettség kötelezettjének más tagállam büntetés-végrehajtási intézetébe történő átszállítása nem vonja maga után a tartásdíj előlegezésének megszüntetését. Álláspontja szerint az UVG 4. §-ának 3. pontjából kitűnik, hogy az osztrák területen található büntetés-végrehajtási intézet a Közösség területén található bármely más büntetés-végrehajtási intézettel egy tekintet alá esik.

23 Az Oberster Gerichtshof viszont úgy ítéli meg, hogy az UVG 4. §-ának 3. pontja oly módon értelmezendő, hogy az kizárja a tartásdíj előlegezésének kedvezményéből az Ausztriában kiszabott szabadságvesztés-büntetését a származási országában töltő idegen állampolgár eltartott leszármazóját. E bíróság az UVG egy korábbi változata 1981-ben bekövetkezett módosításának előkészítő anyagai alapján kiemeli, hogy egyrészt azok a kiskorúak, akiknek tartásdíjfizetésre kötelezett szülőjét fogva tartják, a felmenőjük által elkövetett bűncselekmények ártatlan áldozatai, és megérdemlik az állam gondoskodását. Másrészt az osztrák állam ebből következő kötelezettsége — vagyis gondoskodás arról, hogy a szabadságvesztés-büntetésüket töltő elítéltek megfelelő fizetést kapjanak vagy egyéb módon hozzák olyan helyzetbe őket, hogy tartási kötelezettségüknek eleget tudjanak tenni — azokra az elítéltekre kell, hogy korlátozódjék, akik dolgoznak és az ország területén lévő büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodnak.

24 Minthogy azonban úgy értékelte, hogy az UVG 4. §-a 3. pontjának ilyen értelmezése esetleg az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetést jelentene, és ily módon megsértené az EK 12. cikket és az 1408/71 rendelet 3. cikkét, az Oberster Gerichtshof úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 3. cikkével együtt olvasott EK 12. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a Közösség azon állampolgárait, akiknek tartásdíjat előlegeznek, hátrányos helyzetbe hozza, amennyiben a tartásdíj-

fizetésre kötelezett apa szabadságvesztés-büntetését származási országában (és nem Ausztriában) tölti, és ezért egy német állampolgár Ausztriában élő gyermeke hátrányos megkülönböztetést szenved-e el azáltal, hogy tartásdíjat részére nem előlegeznek azzal az indokkal, hogy apja az Ausztriában kiszabott szabadságvesztés-büntetését származási országában (és nem Ausztriában) tölti?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az 1408/71 rendelet alkalmazhatóságáról

25 Ami először is az 1408/71 rendelet tárgyi hatályát illeti, meg kell jegyezni (amint azt a kérdést előterjesztő bíróság és a Bírósághoz észrevételeket benyújtó felek is megtették), hogy a Bíróságnak korábban is kellett már határoznia az 1408/71 rendelet szabályozási körében az UVG szerinti tartásdíj-előlegezés minősítéséről (a C-85/99. sz. Offermanns-ügyben 2001. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-2261. o.] és a C-255/99. sz. Humer-ügyben 2002. február 5-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-1205. o.]).

26 A fent hivatkozott Offermanns-ügyben hozott ítélet 49. pontjából, és a fent hivatkozott Humer-ügyben hozott ítélet 33. pontjából kitűnik, hogy a tartásdíjelőleg az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének h) pontja értelmében vett családi ellátásnak minősül.

27 Jelen esetben elegendő tehát rámutatni arra, hogy az a tény, miszerint a tartásdíj előlegezésére az UVG 4. §-ának 3. pontja értelmében — vagyis amiatt, hogy a felperes tartásdíjfizetésre kötelezett apja a börtönbüntetését töltötte — került sor, nem pedig az UVG 3. §-ának általános rendelkezése alkalmazásával, semmiképpen sem változtatja meg a szóban forgó tartásdíjelőlegnek az 1408/71 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének h) pontja szerinti „családi ellátás"-sá minősítését. Az említett

rendelet 1. cikke u) pontjának i) alpontjában a „családi ellátások" kifejezés a családi terhek kompenzálását célzó valamennyi természetbeni vagy pénzbeli ellátást jelöli. E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett 1. cikk u) pontjának i) alpontjában szereplő „családi terhek kompenzálása" kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az különösen a családi költségvetéshez közpénzből történő hozzájárulásra vonatkozik, amelynek célja a gyermektartás („Unterhalt") terheinek könnyítése (a fent hivatkozott Offermanns-ügyben hozott ítélet 41. pontja).

28 A tartásdíjnak az UVG 4. §-ának 3. pontja szerinti előlegezése tehát szintén az 1408/71 rendelet tárgyi hatálya alá tartozik.

29 Ami — másodsorban — az 1408/71 rendelet személyi hatályát illeti, az osztrák kormány szerint nem fogadható el az, hogy a büntetésének letöltésére valamely másik tagállamba átszállított elítélt az EK-Szerződésben biztosított szabad mozgás szabadságával élő munkavállalónak minősüljön.

30 E tekintetben az 1408/71 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendelet azokra a munkavállalókra vagy önálló vállalkozókra vonatkozik, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, valamint ezek családtagjaira.

31 A szóban forgó rendelkezésben szereplő „munkavállaló" és „önálló vállalkozó" fogalmát a rendelet 1. cikkének a) pontja határozza meg. Mindazon személyeket jelöli, akik az említett 1. cikk a) pontjában foglalt kockázatokkal szemben az ott említett egyik szociális biztonsági rendszer keretében és azon rendelkezésben foglalt feltételek szerint biztosítottak (a C-2/89. sz. Kits van Heijningen-ügyben 1990. május 3-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-1755. o.] 9. pontja és a C-4/95. és C-5/95. sz. Stöber és Piosa Pereira egyesített ügyekben 1997. január 30-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-511. o.] 27. pontja).

32 Ebből az következik, hogy — amint arra a Bíróság különösen a C-85/96. sz. Martínez Sala- ügyben 1998. május 12-én hozott ítéletében (EBHT 1998., I-2691. o., 36. pont) is emlékeztetett — valamely személy az 1408/71 rendelet értelmében vett munkavállalónak minősül, ha akár csak egyetlen kockázat ellen is biztosítva van valamely, az 1408/71 rendelet 1. cikkének a) pontjában említett általános vagy külön szociális biztonsági rendszerben akár kötelezően, akár szabadon választható biztosítás keretében, munkaviszony meglététől függetlenül.

33 Ilyen feltételek mellett és az osztrák kormány érveivel szemben a német kormány és a Bizottság teljes joggal vélik úgy, hogy az alapügy felperesének apja az 1408/71 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése szerinti munkavállaló, mivel a kérdéses időszak nagyobb részében — vagyis németországi fogva tartása alatt –munkanélküli-biztosítással rendelkezett. Ezen túlmenően a határon átnyúló jelleg abban a tényben nyilvánul meg, hogy az alapügy felperesének apja olyan német állampolgár, aki az Osztrák Köztársaság területén dolgozott, ahol — fogva tartása idején — gyakorolta a származása szerinti tagországba büntetés letöltése céljából történő átszállításához fűződő jogát.

Az alkalmazandó jogszabályokról és az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés hiányáról

34 Az alkalmazandó jogszabályok meghatározását illetően az osztrák kormány előadja, hogy amennyiben a Bíróság arra a következtetésre jutna, hogy az 1408/71 rendelet főszabály szerint alkalmazandó a szabadságvesztés-büntetésüket töltő elítéltekre és őket munkavállalóknak kell tekinteni, akkor — összhangban e rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontjával — az alkalmazhatóság leglényegesebb szempontjaként az illető munkavállaló foglalkoztatási helye szerinti tagállamot kell figyelembe venni. A jelen ügyben ez azt jelentené, hogy, még ha az 1408/71 rendelet főszabály szerint alkalmazandó lenne is a szabadságvesztés-büntetésüket töltő elítéltekre, a tartásdíj-fizetésre kötelezett elítéltnek más tagállamba történő átszállítását követően az osztrák jogban biztosított tartásdíj-előlegezésnek nincs helye.

35 Az osztrák kormány kifejti ezenfelül, hogy amennyiben ez a hozzárendelési kritérium nem alkalmazható, mivel például a büntetést végrehajtó új állam nem foglalkoztatja a szabadságvesztés-büntetésüket töltő elítélteket, akkor — az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének f) pontjával összhangban — a lakóhely szerinti tagállam szociális biztonsági jogszabályaira kell támaszkodni. Jelen ügyben ez azt jelentené, hogy, még ha az 1408/71 rendelet főszabály szerint alkalmazható lenne is a szabadságvesztés-büntetésüket töltő elítéltekre, a tartásdíj osztrák jog szerinti előlegezésének nem lenne helye a tartásdíj kötelezettjének más tagállamba történt átszállítását követően.

36 Álláspontja szerint az 1408/71 rendelet 73. és 74. cikkéből kitűnik továbbá, hogy a szóban forgó munkavállaló családtagjainak a családi ellátásokra vonatkozó joga nem az érintett családtag lakóhelye szerinti tagállam, hanem az illetékes — vagyis a munkavállaló munkahelye szerinti — tagállam jogszabályain alapul.

37 A Bizottság előadja, hogy szerinte az alapügyben mind az osztrák, mind pedig a német jogot alkalmazni kell. Ezzel kapcsolatban hivatkozik az 1408/71 rendelet 76. cikkére, amely elsődlegességi szabályokat ír elő a családi ellátásokra vonatkozó jogok halmozódásának elkerülése érdekében. Ez a rendelkezés felesleges lenne, ha a jogszabályok összeütközésének elkerülésére létrehívott szabályok alkalmazása révén mindig csak egy jogrendszer rendelkezéseinek alkalmazására kerülne sor.

38 Meg kell állapítani, hogy az 1408/71 rendelet II. címének rendelkezései, amelyek közé a 13. cikk is tartozik, a jogszabályok összeütközésének kiküszöbölésére hivatott, teljes és egységes rendszert képeznek. E rendelkezések célja, hogy kiküszöböljék különösen több nemzeti jogszabály egyidejű alkalmazását és azokat a bonyodalmakat, amelyek ebből származhatnak (a C-275/96. sz. Kuusijärvi-ügyben 1998. június 11-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-3419. o.] 28. pontja).

39 Az 1408/71 rendelet II. címe rendelkezéseiben szabályozott helyzetek egyikében lévő munkavállalóra alkalmazandó jogot tehát az említett rendelkezések alapján kell meghatározni. Természetesen, amint azt a főtanácsnok indítványának 37. pontjában kifejtette, emellett nem mindig zárható ki más jogrendszer rendelkezéseinek alkalmazása sem. Amint arra a Bizottság emlékeztetett, ilyen helyzet különösen akkor adódhat, amikor két házastárs két különböző tagállamban dolgozik, amelyek jogszabályai egymásnak megfeleltethető családi ellátásokra jogosítanak (lásd e tekintetben, a C-119/91. sz. McMenamin-ügyben 1992. december 9-én hozott ítéletet [EBHT 1992., I-6393. o.]). Jelen esetben meg kell azonban állapítani, hogy a Bíróságnak benyújtott iratokban semmi sem utal arra, hogy az alapügy felperese bármely más minőségben az 1408/71 rendelet hatálya alá tartozhatna, mint apjának az e rendelet értelmében vett „családtag"-jaként.

40 Az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontja határozza meg az alkalmazandó jogszabályokat, amennyiben a munkavállaló az 1408/71 rendelet értelmében kereső tevékenységet végez. Ebben az esetben az e tevékenység helye szerinti állam jogszabályai alkalmazandók.

41 Ezzel szemben az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének f) pontja azokra a helyzetekre tartalmaz szabályozást, amikor a tagállam jogszabályai az érdekeltre már nem alkalmazhatók, minthogy például felhagyott a kereső tevékenységgel, anélkül azonban, hogy más tagállam jogszabályainak hatálya alá került volna a rendelet 13–17. cikkében foglalt szabályok alapján. Ebben az esetben az illető a lakóhelye szerinti tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik.

42 Ami az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontjának értelmezését illeti, azt az ugyanezen rendelet 13. cikke (2) bekezdése f) pontjának beiktatása előtt valóban úgy értelmezték, hogy a kereső tevékenységével valamely tagállam területén felhagyó és más tagállam területére távozó, ott munkaviszonyt nem létesítő munkavállaló továbbra is az utolsó munkahelye szerinti tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott, függetlenül a kérdéses kereső tevékenység abbahagyása és munkaviszonyának megszűnése óta eltelt időtartamtól (a 302/84. sz. Ten Holder-

ügyben 1986. június 12-én hozott ítélet [EBHT 1986., 1821. o.] 15. pontja), amennyiben a tevékenységet végleg abbahagyta (lásd a C-140/88. sz. Noij-ügyben 1991. február 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-387. o.] 9. és 10. pontját és a C-215/90. sz. Twomey-ügyben 1992. március 10-én hozott ítélet [EBHT 1992., I-1823. o.] 10. pontját).

43 Mindazonáltal az 1408/71 rendelet 13. cikkének (2) bekezdésébe a fent hivatkozott Ten Holder-ügyben hozott ítéletet követően beiktatott f) pont azt vonja maga után, hogy a mindennemű kereső tevékenységgel való — akár időleges, akár végleges — felhagyás révén az illető személy kikerül e 13. cikk (2) bekezdése a) pontjának hatálya alól. A 13. cikk (2) bekezdésének említett f) pontja ily módon vonatkozik különösen az olyan személyre, aki a kereső tevékenységgel az egyik tagállam területén felhagyott és lakóhelyét egy másik tagállamba helyezte át (lásd a fent hivatkozott Kuusijärvi-ügyben hozott ítélet 39–42. és 50. pontját).

44 E pontosításokból az következik, hogy az alapügy körülményei között, amikor is a szabadságvesztés-büntetését töltő elítélt felhagyott bármiféle kereső tevékenységgel abban a tagállamban, ahol megkezdte büntetésének letöltését, és — kérésére — az e tagállamban lévő büntetés-végrehajtási intézetből a származása szerinti tagállamban lévő büntetés-végrehajtási intézetbe szállították át a fennmaradó tizenöt havi szabadságvesztés letöltésére, az érintettre az 1408/71 rendelet 13. cikkében foglalt, összeütközést rendező szabályok szerint nem annak a tagállamnak a jogszabályai irányadók, amelyből az elítéltet átszállították.

45 E körülmények fennállása esetén ugyanis csak annak a tagállamnak a jogszabályai alkalmazhatók, amelyben az érintett büntetésének fennmaradó részét tölti. Ez a megállapítás önmagában elegendő az alapeljárás tárgyát képező jogvita eldöntésére anélkül, hogy meg kellene határozni, hogy vajon a német jogszabályokat kell-e jelen esetben alkalmazni a rendelet 13. cikke (2) bekezdésének f) pontja értelmében, mint az érintett lakóhelye államának jogszabályait, vagy pedig adott esetben, figyelembe véve a német kormány észrevételeiben foglaltakat, a rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján, azon tagállam jogszabályait, amelyben az érintett kereső tevékenységet folytat.

46 Meg kell egyébként jegyezni, hogy ugyanezen rendelet 73. és 74. cikkének előírása szerint a valamely tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó munkavállaló vagy önálló vállalkozó (vagy a korábban munkavállaló vagy önálló vállalkozó munkanélküli, aki valamely tagállam jogszabályai szerint munkanélküli ellátásban részesül) jogosult más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után az előbbi tagállam jogszabályai szerinti családi ellátásokra (erre vonatkozólag lásd a fent hivatkozott Kuusijärvi-ügyben hozott ítélet 68. pontját).

47 Ebből az következik, hogy az 1408/71 rendelet nem értelmezhető úgy, hogy azzal ellentétes valamely tagállam jogszabálya, amely szerint — az alapeljárás körülményeihez hasonló körülmények között — családi ellátások folyósítását olyan személy családtagjai részére, aki felhagyott bármiféle kereső tevékenységgel a tagállam területén, ahhoz a feltételhez kötik, hogy az illető fenntartsa lakóhelyét a tagállamban (lásd hasonló értelemben a fent hivatkozott Kuusijärvi-ügyben hozott ítélet 50. és 51. pontját).

48 Ami a szóban forgó rendelet 3. cikkét illeti, emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés megtiltja a rendelet hatálya alá tartozó személyek mindennemű, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetését a nemzeti jogszabályok szerinti jogosultság megszerzésének feltételei tekintetében, „e rendelet különös rendelkezéseire is figyelemmel". Márpedig, amint az az előzőekben megállapításra került, az 1408/71 rendelet 13. és 73. cikkéből következően az alapeljárás körülményei között, amikor is az alapügy felperesének apja felhagyott bármiféle kereső tevékenységgel Ausztriában, és már nem ott lakik, a családi ellátások nyújtására a német jogszabályokat kell alkalmazni.

49 Hasonló okokból meg kell állapítani, hogy az alapeljárás körülményei között az EK 12. cikkel, amelyre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés úgyszintén vonatkozik, tekintettel az alapügy kérelmezője apjának német állampolgárságára, szintén nem ellentétes az olyan jogszabály alkalmazása (amilyen az UVG is), amely a szabadságvesztés-büntetését töltő elítélt családtagjai részére a családi ellátások folyósítását ahhoz a feltételhez köti, hogy a fogva tartást a saját területén foganatosítsák.

50 E tekintetben a Bíróság emlékeztet arra, hogy az EK 12. cikk első bekezdése értelmében a szerződés alkalmazási körében és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül tilos az állampolgárságon alapuló mindenfajta megkülönböztetés. Ezt a szabályt a munkavállalók tekintetében az EK 39–42. cikkben, valamint a közösségi intézmények által e cikkek alapján elfogadott aktusokban, különösen pedig az 1408/71 rendeletben hajtották végre. Különösen e rendelet 3. cikke célozza azt, hogy — összhangban az EK 39. cikkel — biztosítsa a rendelet hatálya alá tartozó munkavállalók egyenlőségét a szociális biztonság területén, állampolgárságon alapuló megkülönböztetés nélkül (az 1/78. sz. Kenny-ügyben 1978. június 28-án hozott ítélet [EBHT 1978., 1489. o.] 9. és 11. pontja).

51 Ezenkívül, noha az EK 12. cikk és az 1408/71 rendelet 3. cikke ezáltal az ugyanannak a tagállamnak a jogszabályaiból vagy közigazgatási gyakorlatából adódó, az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölését célozza, mégsem eredményezheti az 1408/71 rendelet 13. cikkének (2) bekezdésében foglalt jogszabályi összeütközést rendező szabályai alapján alkalmazandó, a családi ellátásokra vonatkozó nemzeti jogszabályok eltérő voltából adódó eltérő bánásmód tilalmát.

52 Az előzőekben előadottakból következően az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az alapügy körülményeihez hasonló körülmények között, amikor is az 1408/71 rendelet 2. cikke (1) bekezdésének értelmében vett munkavállaló, mint szabadságvesztés-büntetését töltő elítélt, büntetése fennmaradó részének letöltésére átszállíttatta magát a származása szerinti tagállamba, a családi ellátások tekintetében ennek a tagállamnak a jogszabályait kell alkalmazni az említett rendelet 13. cikke (2) bekezdése rendelkezéseinek megfelelően. Sem az említett rendelet rendelkezéseivel, különösen annak 3. cikkével, sem az EK 12. cikkel nem ellentétes, hogy ilyen helyzetben valamely tagállam jogszabályai az ilyen közösségi állampolgár családtagjainak — például az UVG-ben — biztosított családi ellátások folyósítását ahhoz a feltételhez kösse, hogy a kötelezettet a tagállam területén tartsák fogva.

A költségekről

53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Az alapügy körülményei között, amikor is a 2001. június 5-i 1386/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és önálló vállalkozókra, illetve családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 2. cikke (1) bekezdésének értelmében vett munkavállaló, mint szabadságvesztés-büntetését töltő elítélt, büntetése fennmaradó részének letöltésére átszállíttatta magát a származása szerinti tagállamba, a családi ellátások tekintetében ennek a tagállamnak a jogszabályait kell alkalmazni az említett rendelet 13. cikke (2) bekezdése rendelkezéseinek megfelelően. Sem az említett rendelet rendelkezéseivel, és különösen annak 3. cikkével, sem az EK 12. cikkel nem ellentétes, hogy ilyen helyzetben valamely tagállam jogszabályai az ilyen közösségi állampolgár családtagjainak — például az österreichisches Bundesgesetz über die Gewährung von Vorschüssen auf den Unterhalt von Kindern (Unterhaltsvorschußgesetz) (a gyermektartásdíj előlegezéséről szóló osztrák szövetségi törvény) — biztosított családi ellátások folyósítását ahhoz a feltételhez kösse, hogy a kötelezettet a tagállam területén tartsák fogva.

Aláírások